



SAMEN STERKER UIT DE CRISIS

**EEN SOCIAAL EN DUURZAAM
PERSPECTIEF VOOR DE STAD**

SAMEN STERKER UIT DE CRISIS

EEN SOCIAAL EN DUURZAAM PERSPECTIEF VOOR DE STAD

Amsterdam, 2 september 2020

Femke Roosma (GroenLinks)
Reinier van Dantzig (D66)
Sofyan Mbarki (PvdA)
Erik Flentge (SP)

INHOUD

1. INLEIDING	3
2. DUURZAAM EN SOCIAAL HERSTELPLAN.....	6
- WERK VOOR DE PUBLIEKE ZAAK.....	6
- AANVULLENDE MAATREGELEN WERK.....	6
- SOCIAAL HERSTEL.....	7
- TRANSITIE NAAR EEN DIVERSE ECONOMIE	7
- WONEN	8
- AMSTERDAMMERS DOEN MEE	9
- FINANCIËEL KADER – DUURZAAM EN SOCIAAL HERSTELPLAN.....	9
3. FINANCIËEL HERSTELPLAN.....	11
- TABEL MAATREGELEN FINANCIËEL HERSTEL.....	11
- TOELICHTING TABEL.....	16
- NADERE FINANCIËLE AFSPRAKEN.....	19

INLEIDING

Op 27 februari werd in Nederland officieel de eerste coronabesmetting vastgesteld. Nu, nauwelijks een half jaar later, is het moeilijk te bevatten hoe snel de mondiale pandemie om zich heen heeft gegrepen. Hoe lang deze situatie nog zal duren en of het überhaupt weer zo wordt als we gewend waren, is hoogst onzeker. Vaststaat dat de gevolgen van het virus voor Nederland en Amsterdam enorm zullen zijn. Zelfs als op korte termijn een vaccin beschikbaar komt.

Wat begon als een gezondheids crisis, waarbij velen ziek werden of zelfs kwamen te overlijden, ontwikkelde zich tot een bredere sociale en economische crisis. Na de eerste heftige maanden hebben we nu meer zicht op de bredere impact die de coronacrisis heeft. Thuisisolatie heeft mensen eenzaam gemaakt, thuisonderwijs heeft de ongelijkheid vergroot: de coronacrisis grijpt diep in op de levens van veel mensen.

Economisch is de schade ongekend. Tal van ondernemers hebben hun zaak lange tijd dicht moeten houden of hebben hun zaak zelfs helemaal moeten sluiten. Ook nu is de vraag naar goederen en diensten in veel sectoren nog niet hersteld, waardoor de positie van veel ondernemingen penibel blijft. Veel mensen hebben hun baan of opdrachten verloren en de werkloosheid is fors toegenomen. Het Centraal Planbureau heeft ramingen opgesteld die laten zien dat in het slechtste geval de werkloosheid volgend jaar op kan lopen tot 10% van de beroepsbevolking.

In Amsterdam werken heel veel mensen in flexibele arbeidsrelaties die in moeilijke tijden te weinig zekerheid bieden. Dit is gebleken uit de tienduizenden zzp'ers die een aanvraag voor de TOZO-regeling hebben gedaan. Maar ook andere vormen van flexwerk zijn in Amsterdam oververtegenwoordigd. De flexibele arbeidsmarkt brengt voor een groot deel van de betrokkenen risico's met zich mee. De kans op werkloosheid is groter terwijl de toegang tot bijvoorbeeld WW kleiner is. Het risico bestaat dat mensen langdurig aan de kant komen te staan en op termijn op armoederegelingen zijn aangewezen, waardoor bestaande verschillen zich verder zullen verdiepen.

Ondanks de stevige steunpakketten vanuit het Rijk is er nog altijd weinig zicht op spoedig herstel. Inmiddels beginnen de besmettingen hier en elders in het land weer toe te nemen, wat ons eraan herinnert dat deze crisis voorlopig nog niet ten einde is.

De crisis dwingt ons tot een fundamentele herbezinning. Ze dwingt ons tot nadenken over de samenleving, de stedelijke en regionale economie, de gemeentebegroting en de toekomst van de stad. Juist Amsterdam is economisch zwaar getroffen. De inherente kwetsbaarheden van de stad werden lang verhuld door de hoogconjunctuur. De economische structuur leunt te zwaar op horeca en toerisme en is daardoor kwetsbaar gebleken. Dat betekent dat we moeten nadenken hoe we die kwetsbaarheid kunnen verminderen, bijvoorbeeld door te sturen op meer variatie in economische activiteit. Meer dan in andere arbeidsmarktregio's staan in de regio Amsterdam banen onder druk. Ondernemers willen we waar dat kan en zinvol is, ondersteunen. Want een bedrijfsbeëindiging of faillissement is niet alleen een persoonlijk drama. Het heeft negatieve gevolgen voor de werkgelegenheid en is van invloed op het verdienvermogen van de stad in de toekomst.

Het gemeentebestuur heeft de afgelopen maanden een breed pakket aan maatregelen genomen om de acute nood van instellingen, organisaties, ondernemers en andere partners van de gemeente waar mogelijk te ledigen. Dat was noodzakelijk, maar heeft een flink beslag gelegd op de reserves van de gemeente. Tegelijkertijd zijn de inkomsten van de stad sterk gedaald. Het plotseling wegblijven van bezoekers en toeristen en het verdampen van dividend uit deelnemingen zorgt voor stevige rode cijfers. De gemeenteraad is eerder geïnformeerd over de verwachte financiële consequenties van de coronacrisis.

De opgave is voor de komende jaren een sluitend financieel beeld te presenteren en daarnaast ervoor te zorgen dat de noodzakelijke ingrepen de crisis niet verder verdiepen. Voor een gemeente is het verplicht een sluitende begroting op te leveren. Dat maakt het onvermijdelijk dat we de komende jaren moeten werken aan financieel herstel. Die verantwoordelijkheid nemen we.

We hebben ervoor gekozen om juist in de komende jaren éxtra te investeren, om te voorkomen dat bezuinigingen de effecten van de crisis vergroten en Amsterdammers hard geraakt worden. Om uiteindelijk in 2024 tot een sluitende begroting te komen, ontkomen we er niet aan om pijnlijke maatregelen te nemen. Het coalitieakkoord is vanzelfsprekend een blijvend houvast voor ons, maar we zien ook dat er voor de komende jaren stevig gesneden moet worden in onze eigen politieke prioriteiten en in de organisatie. Ook is om samen sterker uit deze crisis te komen een beperkte lastenverzwaring voor Amsterdammers helaas onvermijdelijk. Het gaat dan vooral om een verhoging van de onroerendezaakbelasting (OZB) en een verhoging van de parkeerinkomsten. De organisatie heeft al een eerdere bezuinigingsopdracht van 51 miljoen euro te verwerken gehad, en onder moeilijke omstandigheden is de afgelopen maanden keihard gewerkt en zijn bijzondere prestaties geleverd. Daarvoor hebben wij veel waardering. Maar de organisatie zal fors moeten bijdragen in de komende jaren.

Op de korte termijn willen we als coalitiepartijen zo veel mogelijk zekerheid bieden aan Amsterdammers, door juist nu fors 'anticyclisch' te investeren in de stad om zo veel mogelijk mensen aan het werk te krijgen en te houden. Behoud van werkgelegenheid is een absolute prioriteit. Ondanks de financiële problemen willen we in de komende jaren daarom juist extra investeren, om te voorkomen dat bezuinigingen de effecten van de crisis vergroten en Amsterdammers nog harder geraakt worden.

We presenteren daarom een duurzaam en sociaal herstellepakket gericht op het versterken van de werkgelegenheid dat de volgende hoofdpunten kent:

- Een werkgelegenheidsplan, waarin we stevig investeren in verduurzaming, onderhoud en groen. Door extra te investeren en investeringen te versnellen creëren we snel werkgelegenheid. Daarnaast zorgen we op verschillende andere manieren voor werk, bijvoorbeeld via de werkbrigade en buurtbanen. Ook helpen we mensen uit een uitkering op nieuwe manieren naar werk.
- Investeren in de transitie naar een diverse economie die minder afhankelijk is van massatoerisme en die de lokale economie versterken, met aparte aandacht voor de Binnenstad en Zuidoost. Ook investeren we in het beroepsonderwijs en bieden we lastenverlichting voor ondernemers. Daarnaast werken we verder aan uitbreiding van een verbod op vakantieverhuur.
- Investeren in sociaal herstel, waarbij we middelen vrijmaken voor schuldhulpverlening, armoede en het tegengaan van onderwijsachterstanden, en investeringen in sociale initiatieven in de buurt, jongerenwerk, veiligheid en handhaving.
- Investeren in meer woningen in het middensegment, waar vooral ook mensen met onmisbare beroepen voor de stad baat bij hebben, zoals leraren, verplegers en politieagenten.

Wij vinden dat hiermee een route staat waarmee het college, samen met de gehele raad, aan de slag kan. Voor de verdere uitwerking en invulling van de voorstellen werken we graag samen met andere partijen en met de Amsterdammers. Wij zien uit naar het debat hierover in de gemeenteraad. Het is vervolgens aan het college deze route te vertalen in de begroting die wij in december behandelen en uiteraard in concrete acties om de voorstellen tot uitvoering te brengen.

Ook als het virus onder controle is, bijvoorbeeld met een vaccin, zullen de gevolgen van deze crisis voor de stad langdurig voelbaar blijven. Amsterdam zal er na de coronacrisis anders uitzien dan ervoor. Hoe de stad erbij zal liggen in 2025, als Amsterdam haar 750-jarig bestaan

viert, hangt af van de keuzes die we nu maken. Wij kiezen ervoor om nu duurzaam, anticyclisch te investeren in een diverse economie die beter bestand is tegen economische schokken.

We zijn er nog lang niet. Maar we nemen nu noodzakelijke stappen voor duurzaam herstel en zekerheid voor Amsterdam en haar inwoners. Voor nu, voor de toekomst, voor de stad.

DUURZAAM EN SOCIAAL HERSTELPLAN

Om sterker uit de crisis te komen en de transitie te maken naar een meer diverse, lokale economie die minder kwetsbaar is voor economische schokken, is het noodzakelijk dat we investeren. Met het voorliggende pakket investeren we stevig in de stad en kiezen we voor duurzaam, sociaal herstel. Het versterken en creëren van werkgelegenheid staat voorop. Ook stellen we verschillende hervormingen voor op het sociaal domein, het nieuwe werken en vragen we een grotere bijdrage van bedrijven (via social return) en private investeerders (in een op te richten Amsterdam Fonds).

WERK VOOR DE PUBLIEKE ZAAK

Het creëren van werkgelegenheid voor de Amsterdammers en de regio staat zoals gezegd voorop. Dat doen we allereerst door **investeringen die gepland stonden te versnellen** en te koppelen aan een werkgelegenheidsprogramma met toeleiding naar werk, en waar nodig om- en bijscholing. Maar ook door extra investeringen te doen. We investeren (extra en sneller) in de publieke zaak; verduurzaming, achterstallig onderhoud (kades en bruggen), ontwikkelbuurten, vergroening van de openbare ruimte;

- Er komen **zes banenmotoren voor een duurzame economie**; renovatie-, warmte-, zon-, eigen assets-, klimaatadaptatie en duurzaam MKB-motor. Voor vier van de zes banenmotoren wordt bruto 4.500 fte aan werkgelegenheid per jaar gerealiseerd (netto 1100 fte per jaar) tot en met 2025. De investeringen dragen ook op de lange termijn bij aan een robuuste en toekomstbestendige economie, waarbij in de periode 30-35 nog eens 8.400 fte aan bruto werkgelegenheid wordt gerealiseerd¹;
- We zetten de aanpak van het **achterstallig onderhoud aan kades en bruggen** onverminderd door. Tegelijkertijd werken we aan versnelling, door grote meerjarige contracten af te sluiten. Dit levert stabiele werkgelegenheid op, waarbij wordt ingezet op social return.
- We investeren in de aanpak van ander onderhoud, bijvoorbeeld in en om het water en het groen. Investeringen in een **groene openbare ruimte** zijn noodzakelijk voor de leefbaarheid van de stad. Deze ruimte is tijdens de pandemie onmisbaar gebleken. We investeren onder andere in het Amsterdamse Bos en zorgen dat het aantal bomen in de stad weer substantieel toeneemt.
- We versnellen het **wegonderhoud** in Landelijk Noord. Door het naar voren halen van deze veelal kleinschalige maar voor de stad belangrijke investeringen kan veel werk worden gecreëerd (elke euro levert drie euro aan andere economische activiteiten op²).

AANVULLENDE MAATREGELEN WERK

- De **Werkbrigade** wordt doorontwikkeld en meer op jongeren gericht. De mogelijkheden om bepaalde soorten handhaving en werk op het gebied van vergroening door de werkbrigade te laten uitvoeren, worden nader onderzocht;
- We stellen **stimuleringspremies in voor bijverdienen in de bijstand**, die beschikbaar worden gesteld om duurzame uitstroom uit de bijstand te stimuleren. Ook ontwikkelen we programma's om bijvoorbeeld jeugdwerkloosheid tegen te gaan. In samenhang met

¹ Duurzaamheid en economisch herstel Amsterdam. Resultaten maatregelen "Groen investeren als motor economisch herstel". SEO Economisch Onderzoek, en CE Delft, 2020.

² Rapport GWW-markt in Crisistijd - Economisch Instituut voor de Bouw in opdracht van Bouwend Nederland

het Regionaal Werkcentrum worden nadere interventies uitgewerkt;

- Er komen **startersbeurzen** voor jongeren. Met de startersbeurs kunnen afgestudeerde jongeren op de arbeidsmarkt gedurende een tijdje werkervaring opdoen in het bedrijfsleven en zodoende hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten;
- We maken middelen vrij om te investeren in een programma voor **MBO- opleidingen**, scholingsvouchers en cofinanciering en het vlottrekken van beschikbare middelen voor **om- en bijscholing** (in samenwerking met private partners, MBO's, UWV en House of Skills);
- We garanderen de bestaande **gesubsidieerde banen in de culturele sector** tot en met 2025 (omvormen Sargentini-regeling), en onderzoeken of een beperkte uitbreiding mogelijk is. De wijkinvesteringen op het gebied van kunst en cultuur zullen de komende jaren doorlopen;
- **Receptionisten** komen in eigen dienst. Ook willen we **parkconciërges** gaan werven en in dienst nemen;

SOCIAAL HERSTEL

Zoals gezegd is het investeren in een sterke sociale basis cruciaal als we willen voorkomen dat mensen in een meer kwetsbare positie komen.

- We investeren daarom extra in **vroegsignalering van schulden en schuldhelpverlening en in armoedemiddelen** om de laagste inkomens te ondersteunen. Zo voorkomen we dat schulden oplopen en mensen (verder) in de problemen raken.
- We voorkomen oplopende **onderwijsachterstanden** door inzet op onderwijstijdverlenging en mentoraten.
- We stellen een **Regeling maatschappelijk initiatief** in, waarmee we de link tussen formele en informele organisaties versterken. Onderdeel daarvan is dat we experimenteren met **buurtbanen** voor mensen die actief zijn in de buurt in de informele sociale basis. In coronatijd hebben informele organisaties grote groepen mensen weten te bereiken die voor formele hulp en ondersteuning onbereikbaar bleven;
- Ook voor jongeren wordt via een werkgelegenheidsprogramma werk gecreëerd, zodat zij laagdrempelig kunnen bijdragen aan **jongerenwerk en veiligheid in de buurten**. Door jongeren in hun buurt een rol te geven in bijvoorbeeld laagdrempelig jeugdwerk, lichte handhaving, afval opruimen. Dit heeft niet alleen een positief effect op de buurt maar kan juist jongeren (bijvoorbeeld met een strafblad) in staat stellen om een schakel te zijn tussen het formele en informele domein.
- We investeren aanvullend in **veiligheid en handhaving**, omdat daar voor de stad ook grote opgaves liggen.

TRANSITIE NAAR EEN DIVERSE ECONOMIE

- We nemen maatregelen om de **transitie naar een diverse economie**, die minder op massatoerisme is gericht, te ondersteunen. We blijven investeren in de **Aanpak Binnenstad**. We onderzoeken de optie om ondernemers, pandeigenaren en bewoners een **brancheringsplan** op te laten stellen, waarin wordt aangegeven welke bedrijven een toegevoegde waarde hebben voor de buurt en hier actief voor te werven onder

potentiële starters en doorgroeiers. Ook onderzoeken we een **incubator voor coöperatieven** om lokale ondernemers te ondersteunen;

- We investeren in het **Masterplan Zuidoost** en extra in **de lokale economie van Zuidoost** waar we een programma voor *community wealth building* starten om winsten te herinvesteren in de buurt en lokale werkgelegenheid te creëren. Ook wordt geïnvesteerd in een speciale bouwopleiding gelinkt aan de bouwopgave in het stadsdeel;
- We verhogen de **social return verplichting** voor bedrijven naar 5%. Op dit moment passen we maatwerk toe maar we willen nadrukkelijker social return verplichtingen opnemen.
- Er komt **lastenverlichting** voor ondernemers om te zorgen dat onze ondernemers gesteund worden in deze moeilijke tijd.

WONEN

- We willen Amsterdammers meer kans geven om een betaalbare woning te vinden en de **woningbouw in het middensegment** aanjagen. Mensen die werkzaam zijn in sectoren als onderwijs, zorg en handhaving moeten ook in onze stad kunnen wonen. Dat doen we door naast het middeldure huursegment te streven naar een middelduur koopsegment. Dure woningbouw die onzeker is geworden in deze tijd willen we graag omzetten naar middeldure koop. Daarnaast willen we middeldure huur aanjagen in de nieuwbouw. Wij laten bij het transformeren van panden de norm van 40-40-20 los als er voor 0-100-0 gekozen wordt: volledige bouw in het middensegment. Dit geldt voor stadsdeelprojecten bij bestaande woonwijken.
- In het **Hamerkwartier**, dat de komende jaren wordt getransformeerd van bedrijventerrein naar een woon-werkwijk en grenst aan de Vogelbuurt, de Vogelwijk en het IJplein, wordt vol ingezet op het middensegment. In het eindbeeld beslaat het middensegment ruim meer dan de helft van de woningvoorraad. Om dit te bereiken wordt voor meerdere transformatiekavels de verdeling 0/100/0 gehanteerd. Het doel is naast het creëren van meer ruimte in het middensegment, om menging met en doorstroming uit omliggende wijken te bewerkstelligen.
- Om de **uitstroom uit de Maatschappelijke Opvang** beter vorm te geven, willen we dat er nog meer sociale huurwoningen beschikbaar komen voor kwetsbare groepen. We streven ernaar om bij de volgende prestatieafspraken (vanaf 2024) voor deze groepen een hoger aandeel sociale huurwoningen beschikbaar te stellen. Op die manier geven we deze mensen een betere kans voor een doorstart in hun leven en kunnen we de kosten van de Maatschappelijke Opvang reduceren.
- We willen de overlast van **toeristische verhuur van woningen (Airbnb)** niet meer terug in onze stad. Vakantieverhuur levert een relatief kleine bijdrage aan de werkgelegenheid, terwijl het hele woonbuurten kan verstoren. Overal waar de overlast en de leefbaarheid te sterk onder druk komt te staan en dit objectief aan te tonen is, willen we vakantieverhuur verbieden. We zijn dus bereid de verbodsgebieden flink uit te breiden.

AMSTERDAMMERS DOEN MEE

Met dit pakket nemen wij als coalitiepartijen onze verantwoordelijkheid, maar we kunnen het natuurlijk niet alleen. We willen juist ook Amsterdammers en ondernemers uitnodigen bij te dragen aan het herstel, bijvoorbeeld door hun ideeën en suggesties met ons te bespreken.

Een concreet voorbeeld van publiek-private samenwerking is dat we inzetten op de oprichting van een investeringsvehikel – werktitel **Amsterdam fonds** - waarin private investeerders en Amsterdammers kunnen investeren in de stad, eventueel in cofinanciering met de gemeente. We onderzoeken de mogelijkheden om bijvoorbeeld te investeren in de vorm van donaties die fiscaal aantrekkelijk zijn (via ANBI-status) en in de vorm van obligaties (met rendement).

Investeringen kunnen worden gedaan in drie domeinen;

- Het domein **werk en economie**, waar investeringen kunnen worden gedaan in bijvoorbeeld de lokale economie, bedrijfskredieten, micro-kredieten, financiering van om- en bijscholing.
- Het **sociaal domein**, waar investeringen kunnen worden gedaan in bijvoorbeeld preventie in zorg en jongerenwerk. Hier wordt ook gekeken naar samenwerking en cofinanciering vanuit zorgverzekeraars.
- **Amsterdam 750 jaar**, waar de benodigde uitgaven voor de viering van Amsterdam 750 jaar worden gedaan. Hieronder vallen in ieder geval twee topsportevenementen en Manifesta. Daarnaast denken wij bijvoorbeeld aan de museale voorziening slavernijverleden.

FINANCIËEL KADER – DUURZAAM EN SOCIAAL HERSTELPLAN

Toelichting:

Hieronder zijn de genoemde investeringen gekoppeld aan een incidenteel bedrag (normaal gesproken voor 2021 en 2022) en in enkele gevallen een structureel bedrag.

Wanneer er een dekking uit fondsen beschikbaar is, wordt dit aangegeven. Zo niet komen de investeringen ten laste van de algemene middelen.

Herstelplan	Over 4 jaar	2021	2022	2023	2024	Totaal	Dekking
<i>Werk voor de publieke zaak</i>							
Banenmotoren duurzaam herstel	78					78	Dekking Klimaatfonds
Versnelling investeringen in ontwikkelbuurten	12					12	Dekking Reserve Ontwikkelbuurten
Versnelling investeringen achterstallig onderhoud en kades en bruggen	PM van 688					PM van 688	Dekking Reserve Achterstallig onderhoud
Versnelling investeringen in klein onderhoud	4					4	
Extra vergroening openbare ruimte	6					6	

<i>Aanvullende maatregelen werk</i>							
Werkbrigade		2,5	2,5			5	Waarvan 2 mln gedekt in programma WPI
Werkbonus en/of stimuleringspremie bijverdienen in de bijstand		2	2	4		8	
Startersbeurzen	0,5					0,5	Dekking Programma WPI
MBO en toeleiding naar werk en om- en bijscholing	4					4	
Continuëren gesubsidieerd werk in culturele sector en aanvullende ondersteuning		1	1	2		4	
Receptionisten in eigen dienst en parkconciërges (structureel)		1,5	1,5	1,5	1,5	6	
<i>Sociaal herstel</i>							
Schuldhelpverlening en armoede		5,6	5,6			11,2	
Voorkomen onderwijsachterstanden		3	2			5	
Buurtbanen via regeling maatschappelijk initiatief		3	3	5		11	
Jeugdwerk voor jongeren in de buurt		1	1	2		4	
Uitbreiding handhavingscapaciteit (structureel)		2	3	8	11	24	
Veiligheid (structureel)		5	5	5	5	20	
<i>Economische transitie</i>							
Transitie naar een diverse economie	10					10	
Aanpak Binnenstad en Programma Zuidoost		5	5			10	
Versterking lokale economie en bouwopleiding Zuidoost		1	1			2	
Totaal Herstelpakket						224,7 + PM	
Waarvan uit de algemene middelen						132,2	

FINANCIEEL HERSTELPLAN

TABEL MAATREGELLEN FINANCIEEL HERSTEL

Bedragen in miljoenen, + is saldooverslechterend

	2021	2022	2023	2024
Beginstand (Begroting 2020)	0	0	0	0
Algemene middelen	-10	37	44	95
<i>w.v. Gemeentefonds</i>	-15	-14	6	36
<i>w.v. nominale ontwikkeling</i>	25	41	43	51
<i>w.v. rente</i>	-13	-15	-27	-22
<i>w.v. overig</i>	-7	25	23	30
Beleidsprogramma's (vnl. kasschuiven)	1	-10	-7	1
Tegenvallers en intensiveringen	63	71	59	65
Autonome ontwikkeling zorg	51	57	40	40
Hogere storkosten	2	2	2	2
Groei van de stad	10	12,5	17,5	22,5
Crisiseffecten	125	110	65	55
Parkeren	0	0	0	0
<i>w.v. lagere opbrengst</i>	25			
<i>w.v. lagere dotatie aan SMF</i>	-25			
Dividend	50	50	35	35
Toeristenbelasting	75	60	50	40
Kwaliteitsimpuls toerisme (taakstellend om effect toeristenbelasting in 2023 en 2024 te beperken tot 30 resp. 20 mln)			-20	-20
Subtotaal opgave	178	209	162	216
Maatregelen zorg	-9	-20	-26	-34
Maatregelen Voorjaarsbrief 2020 Jeugd en WMO (reeds besloten; niet in telling)	-41	-55	-91	-104
Aanvullende maatregelen zorg (vnl. noodopvang en AOV)	-9	-20	-26	-34

Mutaties coalitieakkoord	-2	-6	-59	-71
Kanselijkheid				
Onderwijs	0	0	0	-4
Jongerenwerk en preventie	0	0	-1	-1
Volwasseneneducatie	0	0	-3	-3
Werk en Bestaanszekerheid				
Armoede en schuldhulpverlening	0	0	-5,6	-5,6
Armoedeverzoeken gedeeltelijk beschikbaar voor 130% van wettelijk sociaal minimum	0	0	0	0
Werkbrigade uitbreiden naar 500 mensen	0	-2	-2	-8
Verlagen van de caseload voor klantmanagers	0	0	-1,5	-1,5
Banenplannen voor biculturele jongeren, ouderen, arbeidsgehandicapten				
Statushouders	0	0	-3	-5
Omzien voor elkaar				
Preventie tegen ongelijkheid gezondheid (o.a. eenzaamheid, gezondheidsvaardigheden)	0	0	-3	-3
Compensatie rijksbezuinigingen zorg				
Personeelstekort in de zorg				
Jeugdzorg egaliseringsreserve (wachlijsten)				
Toegankelijkheidsfonds				
Maatschappelijke Opvang, permanente winteropvang en cliëntondersteuning	0	0	0	0
24-uurs opvang ongedocumenteerden	0	0	-2	-2
Inclusief en Verbonden				
Aanpak Racisme en Discriminatie (oa MDRA en Slavernijmuseum)	0	0	-1	-1
Zelforganisaties	0	0	-0,5	-0,5
Veiligheid				
Veiligheid, Top600, OOV excl PIT	0	0	-2	-2
Preventief Interventie Team	0	0	-1	-1
Amsterdamse Drugsagenda				
Bouwen, Wonen, Ruimtelijke Ordening				
Actieplan Wonen en Bouwen	0	0	-7	-7
Erfpachtkorting	0	0	0	0
Duurzaamheid en Groen				
Energietransitie / Aardgasvrij	0	0	-2	-2
Programma Circulair en Duurzame Afvalketen	0	0	-3	-3
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	0	0	-2	-2
Dierenwelzijn, incl ADAM regeling	0	0	-0,5	-0,5
Waterdomein	0	0	0	0
Balans en Leefbaarheid				
Afval en Handhaving	0	0	0	0
Economie en innovatie				
Economische structuurversterking, aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt	0	0	-8,5	-8,5
Democratisering en Digitale stad				
Buurtbudgetten	0	-2,5	-4,5	-4,5
Democratisering en Fearless Cities	-0,5	-0,5	-1,0	-1,0
Investering digitale stad				
Kunst, Cultuur en Sport				
Kunst en cultuur (Kunstenplan, -2,5 vanaf 2025)	0	0	0	0

<i>Broedplaatsen</i>	-1,0	-1,0	-2,7	-2,7
<i>Sport</i>	0	0	-2	-2
<i>Amsterdamse Talentenfonds</i>	0	0	0	0
<i>(Top)sportevenementen</i>				
Vermindering taken (beleid)	-12	-14	-26	-50
<i>w.v. programma 1 (Veiligheid)</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	-1,0
<i>w.v. programma 2 (Verkeer, vervoer en waterstaat)</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	-7,0
<i>w.v. programma 3 (Economie)</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	-0,5
<i>w.v. programma 4 (Kunst, cultuur en erfgoed)</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	-3,0
<i>w.v. programma 5 (Onderwijs)</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	-3,0
<i>w.v. programma 6 (Sport)</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	-1,0
<i>w.v. programma 7 (Werk, inkomen en participatie)</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	-4,5
<i>w.v. programma 8 (Volksgezondheid, jeugd en zorg)</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>
<i>w.v. programma 9 (Duurzaamheid en ruimtelijke ordening)</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	-1,0
<i>w.v. programma 10 (Grond)</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	-12,0
<i>w.v. programma 11 (Wonen en groen)</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	-3,5
<i>w.v. programma 12 (Moderne open overheid)</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	-0,5
<i>Nader in te vullen</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>
Besparing organisatie	23	13	-4	-51
Taakstelling VJN 2020 (reeds besloten; niet in telling)	-20	-35	-51	-51
Doorwerking vermindering taken			-10	-35
Efficiency korting/productiviteitsgroei	23	13	6	-6
<i>w.v. I-domein</i>	<i>23</i>	<i>18</i>	<i>16</i>	<i>14</i>
Ambtelijke huisvesting				-10
Lasten	-31	-33	-43	-43
Verhoging OZB (naar niveau eigen verdien capaciteit conform gemeentefonds)	-36	-36	-36	-36
Parkeeropbrengsten	-6,5	-6,5	-6,5	-6,5
Uitstel huur openbare ruimte evenementen	2			
Lastenverlichting (nader in te vullen)	10	10		

Herstelpakket (incidentele middelen nader te verdelen over 2021-2024)	56	12	28	18
<i>Werk voor de publieke zaak</i>				
Banenmotoren duurzaam herstel (uit Klimaatfonds; niet in telling)	78			
Versnelling investeringen in ontwikkelbuurten (uit reserve ontwikkelbuurten; niet in telling)	12			
Versnelling investeringen achterstallig onderhoud (uit reserve achterstallig onderhoud; niet in telling)	PM van 688			
Startersbanen (herallocatie binnen programma 7; niet in telling)	0,5			
Versnelling investeringen in klein onderhoud	4			
Extra vergroening openbare ruimte	6			
<i>Aanvullende maatregelen werk</i>				
Werkbrigade (2 mln herallocatie binnen programma 7; niet in telling)	2,5	2,5		
Werkbonus en/of stimuleringspremie bijverdienen in de bijstand	2	2	4	
MBO en toeleiding naar werk en om- en bijscholing	4			
Continuëren gesubsidieerd werk in culturele sector en aanvullende ondersteuning	1	1	2	
Receptionisten in eigen dienst en parkconciërges (structureel)	1,5	1,5	1,5	1,5
<i>Sociaal herstel</i>				
Schuldhelpverlening en armoede	5,6	5,6		
Voorkomen onderwijsachterstanden	3	2		
Buurtbanen/regeling maatschappelijk initiatief	3	3	5	
Jeugdwerk voor jongeren in de buurt	1	1	2	
Uitbreiding handhavingscapaciteit (structureel)	2	3	8	11
Veiligheid (structureel)	5	5	5	5
<i>Economische transitie</i>				
Transitie naar een diverse economie	10			
Aanpak binnenstad en programma Zuidoost	5	5		
Versterking lokale economie en bouwopleiding Zuidoost	1	1		
Onttrekking reserves (w.v. 10 miljoen Klimaatfonds)		-20		

Inzet algemene reserve	-204	-160	-32	0
Eindstand	0	0	0	-14
<i>w.v. regulier</i>	44	78	70	127
<i>w.v. crisiseffecten</i>	125	110	65	55
<i>w.v. bijdrage aan herstelpakket</i>	56	12	28	18
<i>w.v. uitgavenverlaging (beleid)</i>	-14	-20	-85	-121
<i>w.v. lastenverzwaring</i>	-31	-33	-43	-43
<i>w.v. organisatie</i>	23	13	-4	-51
<i>w.v. inzet algemene reserve</i>	-204	-160	-32	
Ontwikkeling algemene reserve (bedragen indicatief)				
Beginstand	90	50	61	259
Dotaties	163	172	230	37
<i>w.v. reserve overstapregeling erfpacht (volledige realisatie naar algemene reserve)</i>	150	150	200	
<i>w.v. rentebuffer beheersing renterisico via algemene reserve)</i>	13	22	30	37
<i>w.v. extra middelen Rijk (tot weerstandsratio ten minste 1,0 is)</i>	PM	PM	PM	PM
<i>w.v. positief rekeningresultaat (met uitzondering van eindejaarsmarge)</i>	PM	PM	PM	PM
Onttrekkingen	-204	-160	-32	
Eindstand (weerstandsratio ten minste 1,0 in 2024)	50	61	259	296

TOELICHTING BIJ DE TABEL

OPGAVE

Beginstand

De beginstand is de stand van de door de gemeenteraad vastgestelde begroting 2020 voor de jaren 2021 tot en met 2024. Bij Voorjaarsnota 2020 is uitsluitend de stand van de begroting voor het jaar 2020 gewijzigd.

Algemene middelen

De meerjarige ontwikkeling van de algemene middelen laat een structurele tegenvaller zien, oplopend tot 90 miljoen euro vanaf 2024. Dat is een saldo van een lagere raming van de uitkering uit het Gemeentefonds, een hogere nominale ontwikkeling (hogere lonen en prijzen), een lagere raming van de rente en enkele overige posten (voornamelijk de actualisatie van de kapitaallasten). In de raming van de nominale ontwikkeling is rekening gehouden met de volledige loon- en prijsontwikkeling, zoals geraamd door het CPB.

Beleidsprogramma's

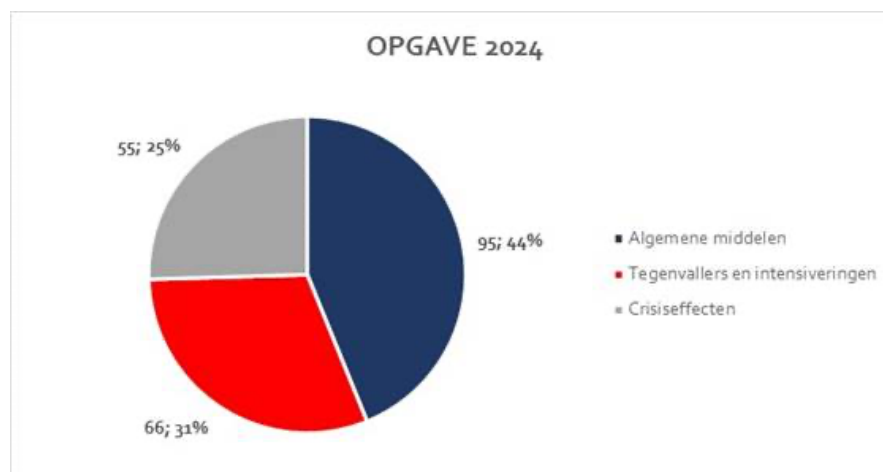
Bij Voorjaarsnota 2020 heeft besluitvorming plaatsgevonden over een aantal technische mutaties met een meerjarige doorwerking. Het effect daarvan op de beleidsprogramma's is hier gepresenteerd.

Tegenvallers en intensiveringen

Onder autonome ontwikkelingen zorg is het meerjarenbeeld opgenomen dat resteert na de maatregelen die in de Voorjaarsbrief reeds zijn opgenomen en waarin tegenvallers van ruim 100 miljoen euro zijn opgevangen. De resterende tekorten zijn geparkeerd in programma 8. Hogere storkosten betreffen meerkosten als gevolg van de coronacrisis, waarvan de verwachting is dat deze een structureel karakter hebben. De post 'groei van de stad' is opgenomen om meerkosten op het gebied van beheer en onderhoud op te vangen die samenhangen met investeringen in voorzieningen en infrastructuur om de groei van de stad op te vangen.

Crisiseffecten

Op basis van twee scenario's over de mogelijke effecten van de coronacrisis op de begroting met betrekking tot de inkomsten op parkeren, dividend en toeristenbelasting is een raming gemaakt voor de effecten op de begroting als onderdeel van de opgave. Voor parkeren is afgesproken dat de effecten worden opgevangen binnen het SMF. Er is afgesproken om in 2023 en 2024 door een kwaliteitsimpuls toerisme het geraamde criseffect te beperken tot 30 resp. 20 miljoen euro.



OPLOSSING

Maatregelen zorg

Naast de tegenvallers op het gebied van zorg en jeugdzorg van ruim 100 miljoen euro die bij de Voorjaarsbrief zijn opgevangen, nemen we twee aanvullende maatregelen.

We houden het aanvullend openbaar vervoer (AOV) voor Amsterdammers met een beperking en ouderen van 75+ toegankelijk. Door de toenemende vergrijzing en de oplopende tekorten in de zorg is het wel noodzakelijk om de regeling te beperken. Dat doen we geleidelijk en eerlijk de komende jaren. Door het maximeren van het aantal kilometers, het inkomensafhankelijk verhogen van de eigen bijdrage en het stimuleren om meer gebruik te maken van het reguliere OV waar mogelijk. Met het nieuwe AOV-contract vanaf 2022 zetten we in op verdere efficiëntie en kostenbesparing.

De gemeente Amsterdam blijft dakloze gezinnen in de noodopvang opvangen. Maar zeker voor kinderen is de noodopvang geen goede omgeving. Daarom moet zo veel mogelijk worden voorkomen dat zij in de noodopvang belanden. Om te stimuleren dat gezinnen die daartoe in staat zijn naar andere mogelijkheden gaan zoeken, bijvoorbeeld in het eigen netwerk, wordt de opvangcapaciteit gefixeerd op 200 plekken. Deze gezinnen worden gekoppeld aan een hulpverlener van bijvoorbeeld het OKT of straks het buurtteam voor bijstand. Gezinnen met een beschikking voor de maatschappelijke opvang worden uiteraard opgevangen. Ook met deze wijziging vangt Amsterdam relatief veel gezinnen op.

Per saldo wordt in de komende 4 jaar vanuit de algemene middelen ca. 100 miljoen euro ingezet voor jeugd en zorg.

Mutaties coalitieakkoord

In het coalitieakkoord is voor een bedrag van circa 200 miljoen euro gealloceerd aan het coalitieprogramma. Die middelen worden voor een bedrag oplopend naar 71 miljoen euro vanaf 2024 uitgefaseerd. Het huidige college zal de nodige voorbereidingen treffen om deze besparingen te kunnen realiseren.

Taakvermindering

Er is een taakstellende besparing ingeboekt op de verschillende beleidsprogramma's. Het college zal bij begroting 2021 een voorstel doen voor de exacte invulling hiervan.

Organisatie

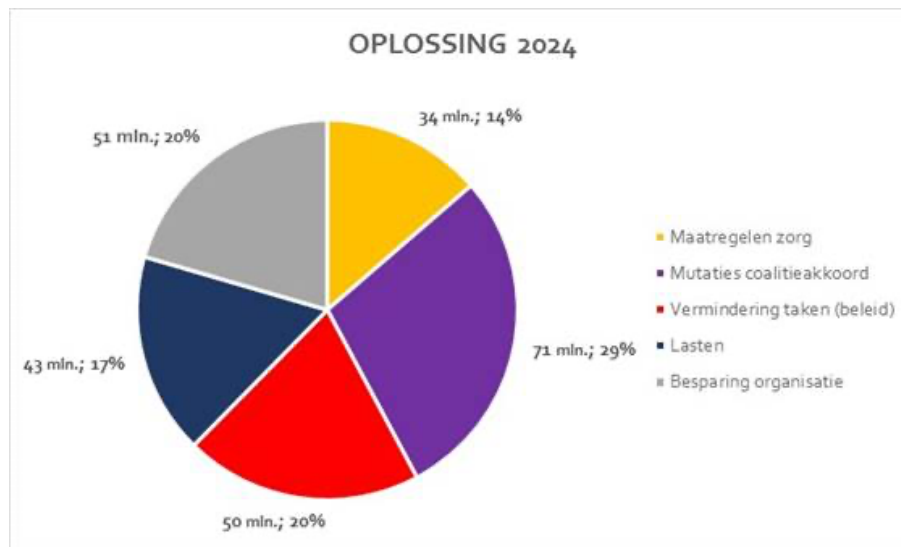
Een besparing op beleidsmiddelen kan vergezeld gaan van een kleinere organisatie. Daarnaast zetten we in op een aanvullende efficiëncyslag. Tegelijk investeren we ook in het zogeheten I-domein (ICT, software, e.d.). Tot slot zien we in de coronacrisis de manier van werken ook in de toekomst drastisch veranderen, met een andere verhouding tussen thuis- en kantoorwerk. We bouwen een financiële prikkel in om de uitgaven aan ambtelijke huisvesting te verlagen.

Lasten

De OZB-opbrengsten wordt gebracht naar het niveau van de verdien capaciteit waar het Rijk rekening mee houdt in het gemeentefonds. De parkeeropbrengsten worden verhoogd. Bewoners die een tweede parkeervergunning aanvragen gaan daarvoor meer betalen en in de Pijp en het Museumkwartier gaan bezoekers vanwege de enorme parkeerdruk op zondag betalen, zoals nu dat al geldt voor grote delen van het Centrum.

Voor (betaalde) evenementen is afgesproken met ingang van 2020 voor huur van de openbare ruimte een bedrag te rekenen met een netto-opbrengst van € 2 miljoen. In 2020 kon deze om technische redenen nog geen doorgang vinden. Voor 2021 wordt deze geschrapt vanwege de effecten van corona op de evenementenbranche. In 2020 zijn reeds maatregelen genomen voor lastenverlichting voor het bedrijfsleven (niet heffen reclamebelasting en precario terrassen).

Ook voor 2021 en 2022 is een lastenverlichting voorzien van elk € 10 miljoen. In overleg met het georganiseerd bedrijfsleven zal de invulling hiervan plaatsvinden.



Herstelpakket

Er worden verschillende maatregelen genomen in het kader van het herstelpakket. De inhoud van het herstelpakket wordt toegelicht in het Duurzaam en Sociaal Herstelplan hierboven. Om een deel van deze extra investeringen te financieren worden middelen vrijgemaakt uit reserves, waarvan € 10 miljoen uit het klimaatfonds.

Inzet algemene reserve

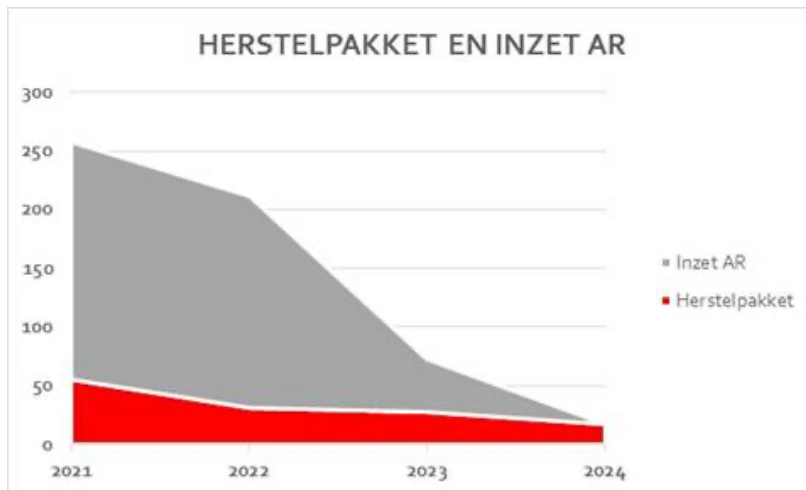
De algemene reserve wordt aflopend tot en met 2023 ingezet om de economische schok op te vangen.

Eindstand

Het totale pakket levert een sluitend beeld op in 2021 tot en met 2023 en een overschot vanaf 2024. Met een onderverdeling in de reguliere ontwikkeling, de crisiseffecten en de bijdrage vanuit het algemene beeld aan het herstelpakket is zichtbaar gemaakt wat de opgave is. In de regels uitgavenverlaging, lasten, organisatie en algemene reserve is te zien hoe de opgave in financiële zin het hoofd wordt geboden.

Ontwikkeling algemene reserve

De algemene reserve wordt ingezet tot en met 2023. Tegelijk is voorzien in een herstelpad voor de opbouw van de algemene reserve. Hiertoe worden dotaties gedaan. In de eerste plaats worden de middelen die voortvloeien uit de overstapregeling erfpacht toegevoegd aan de algemene reserve. Hiervan is circa € 100 miljoen reeds ontvangen. Daar staat tegenover dat de toekomstige erfpachtcanon lager uitvalt. In het licht van de huidige crisis achten wij het aanvaardbaar om de afkoopsommen desondanks in te zetten als voeding voor de algemene reserve om daarmee de economische schok te kunnen opvangen. In de tweede plaats zal de rentebuffer worden toegevoegd aan de algemene reserve. De rentebuffer is een behoedzaamheidsmarge die begrotingsruimte bezet houdt en feitelijk nooit wordt ingezet om rentestijgingen op te vangen. Bij een stijgende rente wordt dat effect namelijk ingepast in de begroting en blijft de behoedzaamheidsmarge in relatieve termen constant. We kiezen ervoor het renterisico in de toekomst te gaan beheersen via de algemene reserve (op dit moment wordt dit nog niet verwerkt in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen). Tot slot is een aantal afspraken gemaakt over het inzetten van toekomstige ruimte om de algemene reserve te vergroten. Leidend uitgangspunt voor de ontwikkeling van de algemene reserve is dat de weerstandsratio in 2024 weer ten minste 1,0 bedraagt.



NADERE FINANCIËLE AFSPRAKEN

- Er is een weerstandsratio van minimaal 1,0 in 2024.
- De rentebuffer valt vrij ten gunste van de algemene reserve vanaf 2021.
- De reserve afkoopsommen erfpacht valt vrij ten gunste van de algemene reserve.
- Toekomstige hogere uitkeringen van het Rijk komen ten gunste van de algemene middelen (met uitzondering van specifieke uitkeringen) en positieve rekeningresultaten komen ten gunste van de algemene reserve tot de weerstandsratio van 1,0 is bereikt.
- Het incidentele tekort in 2021-2023 dat nu wordt voorzien, wordt gedekt ten laste van de algemene reserve.
- Als de incidentele inkomsten tegenvallen en de algemene reserve onvoldoende groeit, kijken we naar de overige reserves.
- Alle crisistekorten binnen het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF) worden binnen het SMF opgevangen.
- De zwaardere opgave door stijging werklozen als gevolg van de crisis leidt niet tot een nieuwe claim, maar wordt binnen programma 7 opgelost.
- Investerings in exploitatielasten van maatschappelijke voorzieningen (zoals sportaccommodaties) worden in de post Groei van de Stad gewogen.
- Voor de implementatie van de maatregelen ten aanzien van het coalitieakkoord, taken en organisatie komen er een plan van aanpak en een (jaarlijkse) monitor gericht op daadwerkelijke realisatie, ook voor de verder weg gelegen besparingen.

